

Lärarhandledning

Värdegrundsarbete med stöd av Bygga Broar

Text: Emmelie Rönnblad

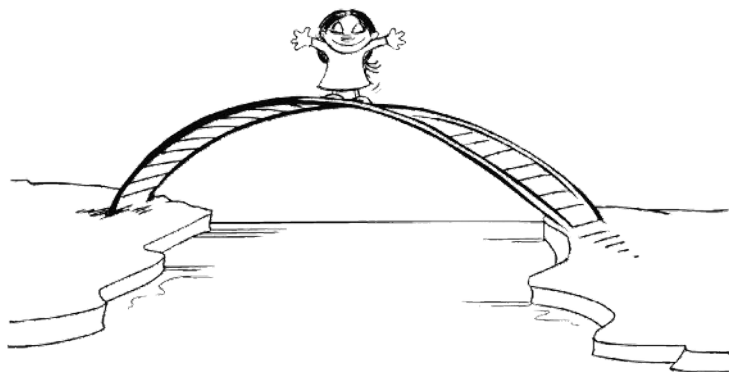
Om Bygga Broar

Bygga Broar vänder sig till yrkesgrupper som möter barn, unga och vårdnadshavare i interkulturella sammanhang, till exempel inom förskola, grundskola, socialt arbete och ideella organisationer.

Syftet är att stärka personalens värdegrund, förhållningssätt och bemötande ur ett interkulturellt perspektiv och att öka tryggheten och motivationen att föra kunskapsbaserade och processinriktade samtal med föräldrar och andra vårdnadshavare om barnens situation med utgångspunkt i nationell lagstiftning och internationella konventioner.

Bygga Broars målsättning är att stärka barn och ungas rättigheter, främja integration och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. På sikt är målet att alla barn och unga oavsett kön, social, religiös eller etnisk bakgrund ska känna inkludering, delaktighet, sammanhang och ha rätten till ett eget liv.

Bygga Broar erbjuder en grundutbildning som stärker er i arbetet med normer och värden. Läs mer om Bygga Broar och utbildningen på www.byggabroar.nu

©2013 Eva Ohlsson & Tori Everett

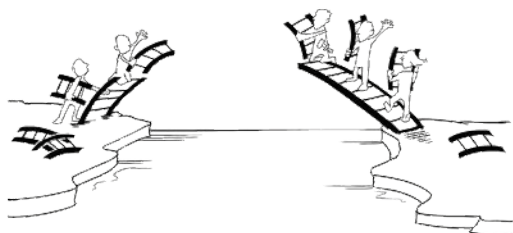
Om handledningen

Detta material är framtaget av föreningen Acting for Change med stöd av Levande historia Göteborg och i samverkan med lärare på Landamäreskolan F-3 i Göteborg. Tanken är att ni som arbetar med elever i åk F-3 ska kunna använda detta material för att arbeta med normer och värden på ett genomtänkt och systematiskt sätt under hela läsåret.

Handledningsmaterialet innehåller 8 färdiga lektioner med tillhörande PowerPoint. Ni kan själva välja hur många lektioner ni vill genomföra och när under läsåret. På Landamäreskolan har man valt att genomföra lektionerna i samband med att skolan uppmärksammar särskilda dagar kopplade till normer och värden som t.ex. FN-dagen. I materialet finner ni en mall för ett årshjul som kan användas för att strukturera arbetet under året.

I Bygga Broars modell är förhållningssätt, bemötande och självreflektion centrala delar. Därför innehåller varje lektion förslag på hur ni som lärare kan förbereda er i arbetslaget.

En annan central del i Bygga Broars metodik är att skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare. Därför ska ni också inför varje tema fundera över hur ni ska kommunicera ert arbete med vårdnadshavare.

©2011 Eva Broars & Siri Jonasson

©2011 Eva Broars & Siri Jonasson

Bygga Broars bilder används som stöd för att genomföra lektionerna tillsammans med eleverna. Bilderna är upphovsrättskyddade och får inte kopieras eller spridas utan tillåtelse. Det är dock tillåtet att använda bilderna i utbildningssyfte tillsammans med elever och vårdnadshavare om upphovskällan uppges.

Läroplanen om normer och värden

Lektionerna är kopplade till Skollagen (2010:800) och Läroplan för grundskolan (LGR 22). De är också grundade i lagstiftning gällande mänskliga rättigheter som t.ex. diskrimineringslagstiftning och barnkonventionen.

Det är viktigt att kunna hänvisa till gällande lagstiftning och styrdokument i skolans arbete med normer och värden. Här följer ett utdrag ur styrdokumentet som kan användas för att stötta arbetet.

Skollagen (2010:800)

5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Skolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden

Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.

Förståelse och medmännisklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

En likvärdig utbildning

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsroller som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.

Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Jämställdhet

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Mål

Skolans mål är att varje elev:

- respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. (Lgr 22, kap 2)
- Kan samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,

Riktlinjer

Läraren ska:

- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete

Rektors ansvar

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, Samhällskunskap

Att leva tillsammans

- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljöer, däribland i skolan och i digitala miljöer.

Att leva i närområdet

- "Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden".

Att leva i världen

- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i samisk religion.
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. Några berättelser ur Bibeln och deras innebörder.
- Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer.
- Att undersöka verkligheten, tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

I årskurs 1–3, Biologi

Kropp och hälsa

- Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.
- I årskurs 1–3, Religion
- Undervisningen i ämnet religionskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:
- kunskaper om religioner och andra livsåskådningar samt om olika tolkningar och varierande praktiker inom dessa,